

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
2348-24

meddelad i Stockholm den 7 oktober 2024

KLAGANDE
AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE
Kammarrätten i Stockholms dom den 18 april 2024 i mål nr 1625-24

SAKEN
Rätt att ta del av allmän handling

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen bifaller överklagandet och beslutar att Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande ska lämna ut den begärda handlingen till AA.

BAKGRUND

1. Var och en har enligt tryckfrihetsförordningen rätt att ta del av allmänna handlingar förutsatt att uppgifterna i dem inte omfattas av sekretess. En skrivelse som kommer in till en myndighet blir en allmän handling.
2. Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas) är ett statligt forskningsråd som ger ut den webbaserade tidningen Extrakt. Formas har ett utgivningsbevis för Extrakt, vilket bl.a. innebär att reglerna om tystnadsplikt i yttrandefrihetsgrundlagen gäller i verksamheten.

3. AA begärde att få ta del av ett tips som kommit in till tidningen genom ett e-postmeddelande. Formas lämnade ut handlingen, men maskerade tipsarens namn och e-postadress med hänvisning till att dessa uppgifter omfattas av tystnadsplikt enligt yttrandefrihetsgrundlagen.
4. AA överklagade beslutet till Kammarrätten i Stockholm och anförde att rätten att ta del av allmänna handlingar kan inskränkas endast genom sekretessbestämmelser. Då det inte finns någon sekretessbestämmelse som skyddar personer som lämnar tips i den nu aktuella situationen kan uppgifterna inte hemlighållas.
5. Kammarrätten avslog överklagandet. Kammarrätten ansåg att en begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar kan göras direkt med stöd av bestämmelsen om tystnadsplikt i yttrandefrihetsgrundlagen.

YRKANDEN M.M.

6. AA yrkar att den begärda handlingen ska lämnas ut i sin helhet.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen

7. Frågan är om rätten att ta del av en allmän handling kan begränsas av den anledningen att tystnadsplikt enligt yttrandefrihetsgrundlagen gäller för vissa uppgifter i handlingen.

Rättslig reglering m.m.

8. Bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen. Av 1 § och 2 § andra stycket framgår att var och en har rätt att ta del av allmänna handlingar och att en begränsning av denna rätt ska anges noga i en bestämmelse i en särskild lag eller, om det anses lämpligare i ett visst fall, i en annan lag som den särskilda lagen hänvisar till. Den särskilda lag som avses är offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
9. I 2 kap. yttrandefrihetsgrundlagen finns bestämmelser om rätten till anonymitet och om tystnadsplikt. Av 3 § första stycket framgår att tystnadsplikt gäller för den som har tagit befattning med tillkomsten eller spridningen av en framställning som utgjort eller varit avsedd att ingå i ett program eller en teknisk upptagning beträffande vem som är upphovsman till framställningen eller har tillhandahållit den för att offentliggöras eller om vem som har framträtt i den eller har meddelat uppgifter för offentliggörande.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

10. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterar inledningsvis att den handling som AA har begärt att få ta del av är en allmän handling och att det i offentlighets- och sekretesslagen inte finns någon bestämmelse som tar sikte på den nu aktuella situationen.
11. När det gäller tryckta skrifter finns det i 3 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen bestämmelser om tystnadsplikt avseende vem som är författare eller meddelare, som i princip motsvarar den tystnadsplikt som gäller enligt 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen.

12. I HFD 2017 not. 19 har Högsta förvaltningsdomstolen uttalat att det förhållandet att vissa uppgifter i en allmän handling omfattas av tystnadsplikt enligt 3 kap. 3 § första stycket tryckfrihetsförordningen inte påverkar myndighetens skyldighet att lämna ut den. Det saknas grund för att göra en annan bedömning när det gäller tystnadsplikt enligt 2 kap. 3 § yttrandefrihetsgrundlagen.
13. Uppgifter som finns i en allmän handling kan således inte hemlighållas av den anledningen att tystnadsplikt gäller för dem. Detta gäller oavsett om tystnadsplikt gäller enligt tryckfrihetsförordningen, som i det nämnda rättsfallet, eller, som i det nu aktuella fallet, enligt yttrandefrihetsgrundlagen.
14. Formas har således saknat rättsligt stöd för att hemlighålla uppgifter i den aktuella handlingen av den anledningen att tystnadsplikt enligt yttrandefrihetsgrundlagen gäller för dem. Det har inte framkommit att uppgifterna av någon annan anledning omfattas av sekretess. Handlingen ska därför i sin helhet lämnas ut till AA.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Inga-Lill Askersjö, Ulrik von Essen och Martin Nilsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Mårten Olsson.